

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Lvdovici Venegas ... Mariale beatissimae virginis variis
conceptibus moralibus illustratum**

Venegas, Luis

Friburgi Brisgoiae, 1624

De visitatione beatissimae Mariae virginis

[urn:nbn:de:bsz:31-160454](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-160454)

DE VISITATIONE BEA- TISSIMAE MARIAE VIRGINIS.

Sermo Primus.

Profalutatione Angelica.

CELEBRAT Ecclesia Catholica in praesenti solemnitate illa die iucundissimā, in qua Beatissimi. Maria spiritu sancto concepta, visitauit Elisabeth; quā primū enim ab Angelo salutata fuit, alium Angelum salutare voluit. Gabrielis salutatione Deus, qui purus spiritus est, nostrā carnem & mortalitatem induit; hac verò Ioannes carne spoliatur, & nouo spiritu induitur. Illa Spiritus Diuinus B. virginē virginitate etiam persistente, matrem facūdiissimā effecit; hāc afflatu spiritus sancti mater sterilis, & iam senio cōfecta, vires, vt pareret, diuinitus accepit. Quare certa quadā limitatione dici potest, conceptionē S. Ioannis factam fuisse ex spiritu sancto, cum parentes ad generationem ineptos, ipse Spiritus Diuinus habiles & idoneos reddiderit: Illā author gratiæ in hac terrarum sola descendit, hodiē hac salutatione gratia di-

uiditur, & Baptistæ primò cōmunicatur. Cū ergo ad aliquid dignè preferendū in tanta festiuitate gratiā diuinā indigeamus, à Beatif. virgine eā postulemus, quæ nobis etiam affluenter distribuet dicentes *Aue Maria.*

*Exurgens Maria abiit
in montana cum festina-
tione Luc. 1.*

Licet Beatissima virgo quocunque suorum operum, totius sanctitatis magisterium tenuerit, vt optimè notarunt S. Thom. & S. Petr^o Chrysologus, post acceptam tamen matris DEI supremam dignitatem, quā publicam personam induit ac gessit, magisterio virtutum magis enituit & splenduit; quia tunc vtrā plenitudinem gratiæ, quā vt persona particularis emicabat, maiorem & excellentiorem tanquam personæ publicæ in Ecclesia, spiritus sanctus largē & liberali manu concessit. Ex hoc ergo totius sanctitatis & virtutum

entū nouo magisterio hodiernum vi-
sitationis opus emanauit. Nam cūm
primūm æterni patris filium in pro-
prium acceperit, & cōsequenter ma-
gisterii gratias, vt redemptioni gene-
ris humani prodesset, suę domus se-
creta silentia deserens, & in mōtana
conscendens, animarum iustificatio-
nem curat & sollicitat, nec sōldm pro-
perat, vt gloriosi Baptistę sanctifi-
cationem acceleret, sed etiam vt ce-
leri illo & properato cursu normam
& modum ostendat, quo ad sancti-
tatem & perfectionē perueniendum
sit. Si enim per montes, vt S. Ambro-
sius, Basilius, Bernardus, & Grego-
rius existimant, perfectio christiana
repræsentatur, hodierna luce Beatiss.
Maria montana Iudææ celeri passu
conscendit, vt viam perfectionis o-
mnibus manifestet: incipientibus,
quomodo aggredienda: proficienti-
bus, qualiter standum & in illa cur-
rendum, perfectis, quā ratione con-
seruanda sit. Imprimis virtus & per-
fectio inchoanda est eo planē modo,
quo ipsa suam visitationem inchoa-
uit. *Exurgens Maria abiit in montana.*
Perpendenda sunt illa verba, *Exur-
gens Maria abiit*; Nam si abitura erat,
necessariū illi surgendum erat, quod
ergō mysterium indicat sanctus E-
uangelista his verbis *Exurgens Maria
abiit*? Conatum sanē & maximam re-
solutionem explicat, quo Beatissi-
ma Virgo hoc iter confecit, nota e-
nim & perspecta Dei voluntate, si-

ne mora abiit. Quo facto docet spi-
ritualis vitæ perfectionem firmā vo-
luntate, sine vlla dilatione, omni-
bus difficultatibus superatis & post-
positis, sectandam & amplectendam
esse; quia si his locus pateat, impedi-
menta quædā occurrent, quę animæ
nostræ salutem, & vitæ christianæ
perfectionem retardant. Tunc sanē
maiores & difficiliores perfectio-
nis viam conficimus, cūm nostram
voluntatem egressi, in via virtutis
pergimus, voluntas enim & pro-
prius amor, perfectionis viam diffi-
cilem valdē, spinis & vepribus ac
dumetis interclusam effitiunt, i-
ded tota difficultas christianæ per-
fectionis in deuincendo propriam
voluntatem sita est, quod ita diffi-
cile est, vt multi sponsum quærant, &
ad perfectionē aspirent, domū tamē
cū non sint egressi, nec spōsum, nec
perfectionem reperiunt. Ita accidit
sponsæ propriā voluntate & amo-
re cęcutienti, cūm enim ex desiderio
sponsi, ipsum diligēter quæsiisset,
nec potuisset inuenire, sic suspiris &
quærimoniis suam fortunā infelicē
deplorabat. *Quæsi illū, & non inueni.*
Cant. 3. Super quæ verba S. Bernardus
miratur spōsam, quodd quærat suum
sponsum, & eum non reperiat, cūm
semper à quærentibus inueniatur.
Omnis enim qui quærit inuenit Mat. 7.
Sine dubio (inquit Bernardus) nec
benē, nec diligentia debita, aut lo-
co competenti sponsum quæsiuit.

In lectulo

In lectulo meo quæsiui quæ diligit anima mea ait sponsa. Cant. 3. Mirandū sanè est, quodd sponsa solum in lectulo suū sponsum quærat; Nonne posset alia loca commodiora lustrare, vbi sponsus adesse solet? Templum videlicet vbi oratio, pænitentia, continuum silentium, & alia exercitia spiritu alia vigere solent. In lectulo meo quæsiui. Solum in lectulo proprio quæsiuisti? S. Bernard, & S. Thomas affirmant, tunc sponsam in perfectione fuisse debilem & imperfectam, idè necdum apud se statuerat quietis & dilectionis lectum deserere, sed illi inherens, volebat vt sp̄sus surgeret, & ad se veniret. Multi sunt etiam religiosam vitam profitentes, qui primò pro se quietis & recreationis mollem lectum sternunt, officia & dignitates vsurpant, propria honoris, lætitiæ ac iucunditatis comoda exquirunt & assequuntur, in quibus à nullo vel tangi, vel ab eis dimoveri volunt, deinde ad suum lectum sponsum inuitant. Sed decipiuntur isti, inquit Bernardus, Deus enim non in quietis & tranquillitatis loco, sed in labore & mortificatione, non in molli, sed in crucis lecto reperitur, hinc sponsa clavis affixum sponsum inueniet, nec dicere poterit, quæsiui illū, & non inueni; si enim surgēs, in cruce & laboribus quæsiuisset, despecto solatii & iucunditatis lectulo, ita inueniret, vt nunquā amplius amitteret, vt ipsa sp̄sa fatetur, Tenui eum,

nec dimittam; quia eo conatu & resolutione quæsiuit, quam Beatissima Virgo suā visitatione demonstrauit, sic enim perfectio vitæ Christianæ, & quodcunque virtutis opus inchoandum est. Exurgens Maria abiit cum festinatione. Constituta iam itinere Beatissima Maria, festinanter properauit; quā itineris festinatione eos, qui in virtute profecerunt, instruit ac docet, quā diligenti studio properandum, & vltius festinato cursu progrediendum sit, longa enim nobis restat uia, siue à terra vsque ad caelestia palatia, siue ad virtutis perfectionem atquequendā properandum sit. Tempus etiam breue & incertum est, cum neq; vnius horæ securum tempus agnoscamus: oportet ergo festinare: quemadmodum viatores, quibus longa superest conficienda via efficere solent, citò namque properant, ne forsitan noctis obscuritas ingruat; ita nobis in via perfectionis properandum est, ne morte, quæ nox est obscurissima, repente præoccupemur, idè in via perfectionis non solum properandum, sed velociter currendum est. Quod insinuauit D. Paulus, vitam suam cursum appellās, & non quencunque, sed concertantium ad destinatam metam & præmium obtinendum; qui enim certatim ad præmium obtinendum properat, nunquam sistit, dum alii currunt, aliās nollet præmium adipisci, sic inquit, in virtutum

tutum semita festinandum est. *Ne-*
scitis quod ij qui in stadio currunt, om-
nes quidem currunt, sed vnus accipit
brauium? sic currite vt comprehenda-
ris. 1. Cor. 9. Perpendenda sunt dili-
 genter illa verba Apostoli. *Omnes*
quidem currunt, sed vnus accipit bra-
uium. Quibus videtur Apostolus in-
 dicare diligentiore tantum ac ma-
 gis in acquirēda perfectione sollici-
 tum, æternæ gloriæ præmium capes-
 sere, cum tamen, vt ex fide constat,
 alii etiam, qui præcepta diuina im-
 plent, eam assequantur. Quomodo
 ergo affirmat Apostolus, *omnes qui-*
dem currunt, sed vnus accipit brauium?
 Ac si certatim v ita eterna capessen-
 da sit. Optimè sanè nobis consulit
 Apostolus, si ad perfectionis culmen
 pertingere velimus; ita enim in il-
 la currendum est, ac si beatitudo di-
 ligentiori tantum in præmium con-
 ferenda sit. Ita ad confessionem &
 communionem accedendum, ac si
 gratia sacramentalis, pro digniori
 solum destinata sit, sic enī in perfe-
 ctione veloci cursu properabimus.
 Hęc explicatio licet optima sit, plu-
 ra tamen vult Apostolus prædictis
 verbis indicare; quia non tantum as-
 ferit currendum esse ad abundantem
 gloriam obtinendam, sed etiam cer-
 tatim currendum, vt saltim aliquid
 præmij assequi possimus. *Sic currite*
vt comprehendatis. Tanta enim est
 fragilitas & imbecillitas humana, ac
 in proponendo mutabilitas, vt, e-
 tiam si multa homines promittant

& intendant, vix vnū aut alterum
 cum difficultate impleant, longè e-
 nim verba à factis, intentio, & desi-
 derium ab executione discrepant. I-
 dedè Apostolus certatim currendum
 esse prædictis verbis admonet. *Sic*
currite vt cōprehendatis: vt si in ade-
 ptione præmij primum locum tene-
 re velimus, & primū metam at-
 tingere intendamus, saltim medi-
 um locum occupemus. *Sic currite vt*
comprehendatis; si enim mediam tan-
 tum perfectionis viam intendamus,
 vix planè illius limina salutabimus.
 Altius & diligentius ad præfixū sco-
 pum properandum est, ad eum fer-
 mē modum, quo sagittarii, cum sco-
 pus longè abest, & arcus tenuis ac de-
 bilis est, pauld altius iaculantur, vt
 metam propius attingant; nam si
 directè sagittam ad destinatum sco-
 pum mitterent, frustra laborarent,
 nec ictus illuc pertingeret. Ita in
 spiritali perfectione contingit, sco-
 pus enim christianæ perfectionis,
 cum cælum sit, longo interuallo à
 nobis distat: vires etiam nostræ de-
 bilissimæ sunt, ideò pauld altius vir-
 tutibus iaculandum est, vt saltim
 sagitta scopum tangat, ita quod lō-
 gius non aberret. Quod optimè ani-
maduertens David non solum vt
homo certatim ad perfectionis ter-
minum & metam currebat, sed e-
tiam sicut cervus velocissimus festi-
nabat. Quem admodum desiderat cer-
uus ad fontes aquarum, ita desiderat a-
nima mea ad te Deus. Psal. 41. Ac si di-

ceret. Quemadmodū ceruus sitiens
 spretis virentibus pratis, & floribus
 pulcherrimis conculcatis ac depref-
 sis, ad fontes aquarum festinanter
 sine mora velocissimè currit, vt a-
 quā crystallinā ac perlucidā fruatur:
 ita anima mea spretis huius mundi
 oblectamētis, pompā & apparatus sa-
 culari, omni difficultate postposita,
 Deum sum̄operē desiderat, & illum
 amplecti totis viribus conatur. Sed
 quis poterit toto vitę decursu sic cur-
 rere, ac tam celeri passū festinare?
 Quānam vires ac membrorum ro-
 bora sufficient? Petuntur vires à so-
 lo Deo ad hoc munus præstandum
 concessæ, idē Beatissima Virgo in
 hoc itinere Deum secum portat;
 quia nostris viribus sine diuinis via
 perfectionis perfici non potest; vi-
 ribus diuinis adiutā etiā si teneri-
 rima & delicata virgo, ac recenter
 grauida, montana iudææ cum festi-
 natione conscendit, quæ dum ma-
 gis properabat, viribus ac membro-
 rū robore augebatur. Sic etiā in ani-
 mabus sanctis, quæ amore diuino
 æstuant, & ad superiora aspirāt, eu-
 nire solet; licet enim ex parte sua im-
 becilles reperiantur, Indies tamen
 vires accrescunt, quas auxilia diuina
 suppetant, & dum magis cælestia
 palatia appropinquant & diuina de-
 gustant, magis ac magis amore diu-
 no æstuentes ad superna anhelant.
 Quemadmodū venatici canes cum
 nondum prædā saltem olfactu

perceperunt, paulatim querunt &
 investigant, sed cum vestigia signis
 & indicis aliquo modo animaduert-
 erunt, hinc & inde cursitantes,
 velocissimè feram insequuntur: Ita
 animabus nostris contingit; cum e-
 nim nihil de diuinis degustarūt, ne-
 quē Dei bonitatem, dulcedinem aut
 suauitatem expertæ sunt, paulatim
 in perfectione incedunt, ac in ora-
 tione & aliis spiritualibus exerci-
 tiis præ lassitudine deficiunt. At cum
 Dei vestigia gratiā diuinā illustratæ
 indagant, & Dei odorē perceperūt,
 velocissimè currunt, volatu celeri,
 difficultatib⁹ & impedimētis grauif-
 simis superatis ad diuina ita prope-
 rant, vt nullo modo desistāt, quousq;
 Deū in patria perfectē assequantur.
 Idē sponsa instāter postulabat à suo
 charissimo sponso, vt saltim sua vesti-
 gia indicaret, ista enim sola efficacia
 sunt, vt omnium animos & corda ad
 se rapiāt. *Trabe me post te, curremus in
 odorem vnguentorum tuorum. Cant. 1.*
 Si tam concitato cursu sponsa in vir-
 tutibus properat, citō perfectionem
 acquirit; sicut & Beatissima virgo ad
 ciuitatem Iudææ peruenit, vbi do-
 mum Zachariæ ingressa, salutauit E-
 lisabeth, quæ saluatio medium fuit,
 vt Baptista sanctificaretur, & paren-
 rentes impleverentur Spiritu Sancto, &
 omnes in eximia laudum cantica
 prorumperent. Hæc est tertia magi-
 sterii lectio, quam Beatissi. virgo ad
 nostrum exemplum ostentauit, pro
 illis

illis qui iam ad perfectionem per-
 venerunt, ingrediuntur enim ciuita-
 tem Iudæ; (quæ ciuitas laudum in-
 terpretatur) cum perpetuè laudes iu-
 cundissimas decantent: quâ ratione
 domum Zachariæ (qui memoria
 Dei interpretatur) statim intrant,
 quibus noster animus, quasi in cælis
 est; vt enim inquit S. Ephrem, anima,
 quæ in diuina præsentia per illius
 memoriam commoratur, cælum quod-
 dam est splendidissimè micans. Ex hac
 Dei memoria oritur cælestis quædâ
 conuersatio; cum enim cor nostrum
 Deo plenum existit, nihil nisi Deum
 sapit ac per verba solum Deum mani-
 festat & extollit, sicut ex Beatissima
 virgine sola verba emanarunt, qui-
 bus salutauit Elisabeth. Hæc salu-
 tatio ita efficax fuit, vt iuxta verba
 effectum sortita fuerit, ad eum mo-
 dum quo ea, quæ à Deo proferuntur
 suam efficaciam habent; salutauit
 ergo regina cælorum S. Elisabeth,
 hæc verba proferens; *Dominus tecum.*
 Quibus prolatis S. Ioannes Baptista
 & illius parentes Spiritu Sancto, &
 consequenter lætitiâ ineffabili, im-
 pleti fuerunt, quia nulla alia maior
 excogitari potest illâ, quâ iustæ ani-
 mæ fruuntur, quæ quo sanctiores,
 maiori iucunditate & spirituali gau-
 dio potiuntur. Quare hodierna festi-
 uitas spirituali gaudio & lætitiâ
 referta est, sanctissimus enim
 Baptista præ gaudio in materno v-
 tero exultat, Elisabeth in signum ex-
 ultationis vocem extulit, Maria

sanctissima in signum lætitiæ can-
 tum suauissimum edidit, quo ipsum
 Deum magnificauit. *Abyr cum festi-
 natione.* Ex prædictis verbis peculi-
 ares Beati Ioannis Baptistæ præro-
 gatiuæ & singularia encomia dedu-
 ci possunt. Deus namque in produ-
 ctione vniuersi, vt alias creaturas cõ-
 deret, solum vnico vel altero verbo
 utebatur, *Fiat lux, & facta est lux.*
Gen. 1. & in creatione hominis solum
 his verbis vltus est. *Faciamus hominem
 ad imaginem & similitudinem nostram.*
Gen. 1. Idè in spirituali hominum re-
 paratione & iustificatione contingit,
 cum aliquem ad se vocat, & ad fasti-
 gium sanctitatis perducit, vnico ver-
 bo hæc Deus præstare solet; *sequere me.*
 Sed in Baptistæ sanctificatione nõ so-
 lis verbis, sed propriâ personâ assi-
 stens, & quasi proprias manus appli-
 cans illius sanctificationem accelera-
 rat. *Etenim manus Domini erat cum il-
 lo. Luca 1.* Vbi maxima gratia & san-
 ctitas Baptistæ elucet & splendet; nã
 in Ioanne propriis manibus ac festi-
 nanter omnium sanctorum tam ve-
 teris quàm noui testamenti præro-
 gatiuas reposuit. Imprimis Abraha-
 mi fidem & obedientiam Ioannes
 imitatus est. Si enim Abrahamus pro-
 pter fidem quia primò credidit Pa-
 ter multarum gentium appellatus
 est, Ioannes etiam fidem Christi pri-
 mò prædicauit ac ostendit, & conse-
 quenter eodem titulo meritò decora-
 ri potest. Quodd si Abrahamus ex o-
 bedientia prompta grande nomen si-

X 2

bi com-

bi comparauit. *Egredere de terra tua & de cognatione tua &c. Gen. 12.* Cùm diuinis mandatis obtemperans, propriam patriam deseruerit, vt inter extraneos moraretur, Ioannes etiam omnia propter Christum adhuc in infantia reliquit, imò quod maiori admiratione dignum est, hodiè vtero materno clausus egressus conatur, vt suum Saluatorem iam presentem spretis omnibus per montana comitetur. *Exultauit in gaudio infans in vtero meo. Luca 1.* Accidit hodierna luce Baptista id, quod infantibus euenire solet, cùm nutricem à qua lactatur à longè conspiciunt; licet enim materno gremio conquiescant, statim saltant & gestibus ac nutibus, & crebrâ brachiorum & pedum commotione effugere conantur, vt nutricem adeant & amplectantur. Exultauit in gaudio infans &c. Ita Ioannes quamprimùm gratiæ authorem persensit, à quo spirituale gratiæ nutrimentum receperat, *exultauit in vtero*, ac præ gaudio saltare cepit, vt matrem vteram egressus, Christum salutaret, & illius brachiis requiesceret. Dauidem etiam fortitudine superauit: Nam Dauid lapidibus gigantem prostrauit; Ioannes verò aliquando solo verbo dæmonem deuicit ac deiecit. Esaiam in visionibus excelluit quamvis enim ipse dominum in throno Maiestatis sedentem intuitus fuerit, non tamen propriis oculis Saluatorem conspexit: Ioannes

verò in virgine Trinitatem agnouit, ac externis oculis Saluatorem vidit, & aliis digito demonstrauit; nec propter miranda, quæ tam spiritualibus quàm corporeis oculis cernebat, præ admiratione & stupore aliquādo, vt Petrus in Thabor cecidit, imò cùm Christū ad suos pedes prostratū, ac palatia cœlestia aperta intuitus est, & vocem patris audiuit. *Hic est filius meus dilectus &c. Matth. 3.* quæ aliàs admiratione dignissima erant, nunquam tamen cecidisse legimus; Tanta erat illius animi magnitudo ac præstantia. Inuenitur denique in Ioanne quidquid bonitatis aut excellentiæ in Synagoga reperiri potuit. Ex stirpe enim regia originem duxit, ex parte virginis, ex sacerdotali, per Zachariam Nazarenus erat, & consequenter religiosus & legis obseruator; neque solū legem impleuit, sed finis etiam legis extitit, fuit planè Propheta & plusquàm Propheta. Reperimus etiam in Ioanne quidquid excellentiæ alicui noui testamenti sancto cōcessum est. Nā si Petro Ecclesia committitur, Euangelista etiam Ioanni Beatissimi, virgo commissā est, & honor & autoritas illi tribuitur, sine qua Deus consistere non potest. Quod ita verum est, vt aliquando Christus Dominus, vt suam autoritatem conseruaret, ad Ioannis autoritatem recurreret, cùm enim vendentes & ementes de templo eiiceret, iudeis postulanti⁹ in qua autoritate hoc face-

faceret, ita respondit. *Baptismus Ioannis de celo erat, an ex hominibus? Luca 20.* Ac si diceret, Baptismo Ioannis Baptizati estis, & consequenter mihi in omnib⁹ obedientiam prestistis: ubi autoritas Ioannis maximè extollitur & exaltatur; cùm autoritatis Christi ratione petita, ad autoritatem Ioannis Christus recurrat, ac si Ioannis autoritas ad suam autoritatem fulciendam necessaria foret. *Et visitavit Elisabeth. Luca 1.* Vix explicari potest, quantus ac qualis sit Baptista, cùm omnes statim atque oculos aperiunt, in Baptistam defigant. Archangelus quamprimùm in hæc terrarum sola descendit, illius mentionem fecit, *Et ecce Elisabeth concepit filium &c.* Evangelista Ioanès. *In principio erat verbum; &c.* Fuit homo missus à Deo. *Ioan. 1.* statim in memoriam revocavit. Virgo sanctissima statim atque domum egreditur, Baptistam visitat: primum etiam Christi opus erga hominum iustificationem in Baptista enituit. Ponderatione tamè dignum est in nostro Evangelio, quare Ioseph in tam aspera peregrinatione suam charissimam sponsam non comitetur, sic enim dubitationis causa sublata fuisset cùm illam gravidam aspiciens, an ex spiritu sancto concepisset, hæsitavit. Quare Beatissima virgo mysterium incarnationis illi non manifestavit, saltem ut suum honorem custodiret, & ne periculo amittendi famam se exponeret? No-

luit planè Beatiss. virgo tantum mysterium alteri ante Baptistam aperire, ipse primus hæc nova felicissima toti uniuerso denunciare debuit, ipsi soli tantus honor deferendus erat. Tanti Christus Dominus Ioannem estimavit, ut potius ad Ioannis, quàm matris honorem in manifestatione mysterii incarnationis attendisse videatur. Nam si beatissima virgo Filii DEI conceptionem, afflatu Spiritus Diuini effectam suo fidelissimo sponso indicasset, nec ita suspectam suam conceptionem Iosepho reddidisset, ac melius suo honori consuluisse videretur. Hæc tamen omnia pro honore Ioannis extollendo & exaltando quasi contempnuntur, ut Ioannes in Filii DEI conceptione prænuntianda primatum teneret, & ut primus iucundissima huius mysterii gaudia præriperet, idèd nulli antea patefactum fuit, etiamsi ex illius occultatione totum genus humanum mærore & tristitia conficiatur, quia Ioanès pluris toto uniuerso æstimandus est, idèd pro illius consolatione & lætitia aliorum gaudia postponenda sunt. Ipse ergò primò, etiam ante Archangelum Gabrielem & beatiss. virginem tantum mysterium mundo prænuntiavit. *Quia hic venit in testimonium, ut testimonium perhiberet de lumine. Ioan. 1.* Neq; enim Archangelus, aut Beatiss. virgo hoc mysterium iam executioni mandatam, aliquando prædixere, solus Ioannes primitus de

X 3

Chri-

Christo testimonium perhibuit. Sed quomodo de Christo testimonium præstare potest, cum Christus apertè asserat se ab homine testimonium non accipere. *Testimonium ab homine non accipio. Ioan. 5.* Respondet S. Ioannes Chryl. Ioannem non hominem, sed Angelum esse, non quidem per naturam, sed per gratiam, quâ superemis spiritibus æqualis fuit. Et licet minor maiori testimonium præstare non possit, Ioannes tamen, quia maior Christo in opinione hominum apparebat, authenticum illius testimonium exhibere potuit. *Exultauit in gaudio infans. Luca 1.* Ad vocem salutationis Beatiss. Mariæ exultat Ioannes, ad eū modū quo Saul ad sonitum Dauidis exultabat, cum musico instrumento utens Dauid, illius malum spiritum fugaret. Audita illius voce ac suauissimo concentu, præ gaudio saltat infans, quia originalis culpa, quâ malus spiritus nostrum animum primò vexat & exagitat, salutatione Mariæ sanctiss. ab illius anima depellitur ac longiùs fugatur. Alii infantes in materno utero ingemiscunt, ac suo conditori terga vertunt, *errauerunt ab utero. Psalmo. 57.* Sed Ioannes in utero exultat, faciem ad suum conuertit conditorem, Mirandum sanè est quòd Ioannes etiam in infantili ætate tot mirabilia sub se comprehendat; fuit planè terra fecundissima, quæ propter accessum solis eam suis radiis primò fecundantis, citiùs & maturiùs fru-

ctum præstat. Gloriosissime Ioannes tanta est tuæ excellentiæ & præstantiæ magnitudo, vt vix omnibus etiam titulis & nominibus expressis, aliquid tuâ excellentiâ dignum proferre possim. Te Prophetam & plusquam prophetam, præcurso-rem, Apostolum, Martyrem, confessorem, Virginem & sponsi amicum, ac Verbi Diuini vocem agnosco; Modò tamen te regem nuncupare libet, quo titulo exorno te non solum, quia serui Dei reges appellantur; *Seruire etenim Deo regnare est.* Sed peculiari quadam ratione; Rex enim existimandus est, quem Reges & Imperatores visitant, & regio honore prosequuntur: cum ergo hodierna luce Regina Cœlestis & Deus ipse, Rex regum & dominus dominantium te visitent, ac regio honore venerentur; *Reges videbunt & consurgent principes. Isaia 49.* Meritò regis titulo honorandus es, cui illa Dauidis verba rectè congruunt, *Domine in virtute tua letabitur Rex, & super salutare tuum exultabit vehementer. Desiderium cordis eius tribuisti ei. Quoniam præuenisti eum in benedictionibus dulcedinis. Psal. 20.* Spiritus Diuinus quosdam iam senio confectos, in extrema senectute ad se vocat & ducit, alios in iuuentute cum in peccando præcipites aguntur, sed Ioannes præuenitus fuit in benedictionibus dulcedinis, ac diuinâ gratiâ in utero materno sanctificatus, vt ex illo coronam gloriæ mereretur. Quâ

mihî

mihî & vobis præstare dignetur Iesus
Christus Amen.

Sermo Secundus.

PRO SALVTATIONE
Angelica.

Odierna luce (Charissimi
mi auditores) de sole-
mni quadam visitatione
acturi sumus, quam cæ-
lorum regina filium Dei
visceribus gestans suæ cognatæ Eli-
sabeth exhibuit, reuocabimus etiam
in memoriam viam illam arduam
& difficilem, quam Beatiss. Virgo
per montana Iudææ celeri & conci-
tato passu confecit, quæ Zachariæ
domum ingressa, & illius vxorem
amplectēs, taliter illam salutauit, vt
ex ea salutatione rationis vsū Ba-
prista præueniens, licet non verbis,
signis tamen sui Saluatoris aduen-
tum præsensit ac indicauit; Et nisi
intra maternum vterū latuisset, ver-
bis etiam suum conditorem salutaf-
set, ac pedes Beatiss. virginis deoscu-
latus fuisset; Tantæ efficaciz hodi-
erna saluatio extitit, vt ex vi illius
Ioannes impletus fuerit Spiritu
Sancto, in gratiam & amicitiam di-

uinā acceptatus & confirmatus, at-
que originali culpā liber euaserit; E-
lisabeth etiam ex redundātia gratiæ,
quā filius abundabat, Spiritu Diui-
no referta, ac illius gratiā conforta-
ta, Beatiss. Marię de infinita matris
Dei dignitate adepta gratulatur, ac
prosperitatem & felicitatem ven-
turam prædicit: Maria verò san-
ctiss. laudibus humilior effecta, e-
latis in cælum oculis, gravi ac se-
reno vultu dulcissimas voces pro-
ferens, cælestem ac suauissimum
concentum excitauit. Denique per-
solutis omnibus humanitatis officijs
erga suam cognatā Elisabeth, in qui-
bus fermè per tres integros menses
detenta fuit, domum iterum reuerfa
est. Quæ omnia vt latius aperiāmus,
& mysteria, quæ in hac visitatione
latent, in lucem eruāmus, indige-
mus gratiā Spiritus Diuini, mediā
salutatione Angelicā postulemus.
Dicentes, Ave Maria.

*Exurgens Maria abiit
in montana cum festina-
tione Luc. 1.*

INter ea quæ Deo magis placent,
& quibus strictus tenetur ad no-
ua & maiora beneficia hominibus
impertienda, animi censetur gra-
titudo; quā homo bona à Deo ac-
cepta ex diuina largitate, larga &
libe-

liberali manu processisse recognoscit, quam animi gratitudinem & beneficii accepti recognitionem, non segniter, sed instanter ac summâ diligentiam postulat. **D E V S**, postquam filiis Israël terram promissionis liberaliter concessit, statim animi gratitudinem, & tanti beneficii memoriam his verbis postulavit. *Cumque introduxerit te Dominus Deus tuus in terram, pro qua iuravit patribus tuis, Abraham, Isaac, & Jacob, & dederit tibi civitates magnas & optimas, quas non edificasti, domos plenas multarum opum, quas non extruxisti, vinea & oliueta, quae non plantasti, cisternas quas non fodisti: & comederis & saturatus fueris, caue diligenter ne obliuiscaris Domini, qui eduxit te de terra Aegypti, & de domo seruitutis, Dominum Deum tuum timebis, & illi soli seruias. Deut. 6.* Vbi animi gratitudinem non solis verbis expressam, sed operibus manifestatam exigit. *Luc. 18. Deus gratias ago tibi, quia non sum sicut ceteri hominum. Gratiarum actio huius Pharisei idem tantoperè Deo displicuit, quia solis verbis & non operibus constabat. Alio modo sanctus Ioseph sui generosi animi gratitudinem ostendit; cum enim à sua domina vehementer vrgeretur vt in turpem & carnalem concubitum consentiret, sic sanctus iuuenis eam astatus est. Quomodo possum hoc malum facere, & peccare in Dominum meum? Gen. 39.* Tunc beneficia à suo domino liberaliter accepta re-

presentata fuerunt, quibus astrictus ac detentus, nec viam nec modum inuenire potuit, quo grati animi iura constringens, in suum Dominum peccaret. Miror sanè quo vultu peccatores in suum conditorem insurgant; cum ab ipso singulis momentis singularia beneficia recipiant, vitam, conseruationem, solem, vt illuminentur, cœlum etiam, si illud adipisci velint: alia specialiora beneficia prætereo, quæ iuxta statuum diuersitatem experimur. Quibus non obstantibus effrenati peccatores in contumeliam sui creatoris quotidie peccant, forsitan quia beneficia accepta non vocitant, nec cum Iosepho in memoriam reuocant. *Quomodo possum hoc malum facere, & peccare in Dominum meum? Vult ergo Deus optimus ac maximus, vt colatis ab ipso beneficiis gratitudine animi occurramus, præcipue ea in bonum proximi couertendo; cuius contrarium severo ac minaci vultu conspicit, & grauissimè punit, vt ex variis scripturæ locis demonstrari potest. Ille enim, cui Deus decem millia talentorum liberaliter condonarat, quia tanti beneficii oblitus, suum conseruum debitorem rigorosè vexauit, seuerissimè puniuit. Idem constat in Dauide 2. Regum capite 12. cuius filius ex Bersabea genitus, quem vnice diligebat, immaturâ morte meretricibus omnibus ex diuina dispositione interiit, quia Dauid tot beneficiorum*

rum

rum quæ à Deo acceperat oblitus, illis abutens, Vriam interfici curauit, vt illius vxore liberiùs frueretur. *sapientibus & insipientibus debitor sum Rom. 1.* Debitù gratitudinis præcipuè circa proximù siue sapientem siue insipientem manifestari debet, in quo nos esse filios Dei & illius discipulos aperte indicabimus. *In hoc cognoscet omnes quod discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem. Ioann. 13.* Cùm beatissima Virgo animi gratitudine omnes alias creaturas excelluerit, sicut & aliis virtutibus antecelluit, ex reuelatione Angeli cognoscens suam cognatam in senectute filium concepisse, cum festinatione properauit vt eam salutaret, quod debitum esse existimauit propter infinitam matris DEI dignitatem nouiter acceptam, cuius beneficij magnitudinem perpendens in signum gratitudinis, vt illam circa proximum ostenderet, visitauit Elisabeth. *Exurgens Maria abiit in montana.* Primum quod à Beatiss. virgine post acceptam matris Dei dignitatem effectum est, opus hoc visitationis extitit; quàm primum enim Angelus discesserat post celebratum mysterium Incarnationis, montana statim conscendens, visitauit Elisabeth, Eam non suprema Matris Dei dignitas, nec cælorum imperatricis maiestas detinuit, neque etiam cùm se totius Trinitatis Sacrarium ani-

mauertisset, post tot ac tanta mysteria, quæ ex salutatione Angeli resultarunt, iam in vtero supremum Deum, molitorum & opificum omnium continens, cuius magnitudinem vniuersa mundi machina capere non potest. *Exurgens abiit in montana, vt salutaret Elisabeth.* Hæc est magnitudo & præstantia filiorum Dei, qui iuxta dignitatem maiorem, excellentiam ac suprema fastigia, magis in propria estimatione vilescunt. Angelus Beatiss. virgini infinitam Matris Dei dignitatem offert, ipsa tamen se ancillam fatetur. Id planè sanctis & seruis Dei cõtingit, quod arboribus euenire solet. Arborea enim, dùm feracitate suâ vberiores fructus producant, & illis onustæ fecunditatem suam manifestant, eò magis ad terram vsque deprimuntur ac humiliantur. *Iustus vt palma florebit Psal. 19. S. Gregorius 19. moralium cap. 25.* hanc iustorum proprietatem in palma in qua representantur, accuratè animaduertit; palma enim iuxta radices, quæ terræ inhaerent, tenuis est ac debilis apparet: at iuxta ramos, quibus vberissimi & dulcissimi fructus insunt, fortior & crassior est, ibi suam fertilitatem & vbertatem ostendit. Sic Sancti dum magis suarum virtutum eminentiâ cælo appropinquât, & illis micat & splendent, iuxta terram in propria estimatione viliores apparet, ac de se humiliora sentiunt, vt in Baptista

Y

& ali

& aliis sanctis comprobari potest. Eligens enim Dominus Baptistam, ut ab ipso baptizaretur, & super proprium caput manus suas imponeret, quod maximam illius dignitatem aperte indicabat; Baptista tamen ita humiliter extitit, ut vix corrigiam calcamentorum Christi dissoluere auderet. Aliud in huius seculi amatoribus contingit, ita enim quacunque dignitate evanescent, ac in sublimem efferuntur, ut vix præ superbia, altitudine, etiam ad motam scalam vel ipsis loqui, vel cum eis conversari possis. *At contra iustorum vita (inquit Gregorius.) per palmam significata, qui nequaquam in terrenis studiis sunt fortes, longè magis studiosos & humiles se exhibent.* Virtutum enim suarum splendorem ac fulgentissimam lucem, soli Deo & non mundo huic manifestari cupiunt. Si iuxta carnis & huius seculi vota processisset Beatissima Virgo, rationi magis consentaneum videretur, ut suam gravitatem, ac infinitam Matris Dei dignitatem ostentando dominum mansisset; id tamen non prestat, quia iusti in hoc seculo suam excellentiam ac dignitatem humilitate cooperiunt, ut soli Deo luceant & splendeant. Ad propositum notandus est pulcherrimus locus. *Pulchra ut luna. Cant. 6.* Vbi Spiritus Divinus suam sponsam pulchritudinem comparat lunam, quæ comparatio nec my-

sterio, nec difficultate caret; quia in sacris litteris non solum iustorum animæ, quæ nomine sponsæ intelliguntur, sed etiam stulti & peccatores comparantur lunæ. *Stultus ut luna. Eccles. cap. 27.* Quid ergo in luna reperitur, ut tam iustis quam peccatoribus convenienter accommodari possit? Pro huius mysterii explicatione notatu dignissimum est incrementum & decrementum lunæ. In eodem enim sui cursus termino & sine decrevit, & incrementum lucis sortitur, diversimodè tamen, maiorem vel minorem lucem à sole mendicat, dum ab ipso micantibus radiis percutitur. Si enim in oppositione sit, tunc ab ipso lucem participat ex ea parte, quæ respicit terram, & consequenter in ordine ad eam lucet & splendet, sed in ordine ad cælum, suam naturam obscuritate potitur. At quando est in sua coniunctione ad solem, è contra accidit, tunc enim ab illo lucem recipit, non ex ea parte, quæ respicit terram, sed ex illa, quæ cælo coniungitur; Ideò versus terram obscura est, in ordine tamen ad cælum splendidissimam luce corruscat, & hæc est maxima quæ in luna reperitur. Luna ergo cum cælo micat, in terris tenebrosa est, cum vero versus terram splendet, in ordine ad superiora atram caligine circumvoluitur. Modò ad nostrum propositum redeuntes, comparationem Spiritus Divini

uini

uini, & mysterium latens aperiemus. Comparat enim stultos lunæ, & iustos etiam eidem appropriat, diuersimodè tamen. Nam cum amatores huius sæculi, qui in ipso sapientes reputantur, stulti sint apud Deum, lunæ comparantur ex ea parte, quâ lucem in ordine ad hæc inferiora participat; quia inter mundanos suam excellentiam ostentantes, & illâ superbientes, in hoc sæculo lucent, ac sapientes reputantur, sed coram Deo insipientes & stulti sunt, nullo diuini luminis splendore illustrati; Iusti vero, quia virtutum suarum excellentiam humilitate tegunt, ne mortalium oculis sapientes reputati, suam eminentiam ostendant, lunæ cõparantur, quando in coniunctione solis lucem ab ipso mendicant, tunc enim in ordine ad superiora splendent luce corruscant; in ordine tamen ad hæc inferiora, vbi iactantia & superbia viget, abiecti & humiles, ac sine splendore iudicantur. Ideò sponsus puritatem Beatiss. Virginis lunæ comparat. *Pulchra vt luna;* quia tot virtutibus, præcipuè infinitâ matris Dei dignitate cum splēderet, illâ mortalium oculis occultâs, solùm se ancillâ Domini fatetur: Et hodiernâ luce omnem grauitatem & mûndana iûra, quæ ex titulorum ac dignitatum præstâtia oriri solent, spernens, festinanter & properato cursu salutauit Elisabeth. *Abiit in montana cum festinatione,* Mirandum sanè est,

quòd Beatiss. Virgo, cum ita delicata foret per montana, vbi via aspera, & lapidib. obruta esse solet, ita festinãter conscendat, Vnde *tot vires tenerimæ virginis accreuerunt;* Pro huius explicacione in cœlestes orbes mentis etiã acie conuertamus; omnia eni cœlestia corpora suos naturales motus habent, ex quibus aliquatardiùs, aliqua verò aliis velociùs moventur; si tamen in ordine ad motum primi mobilis considerentur, tantâ velocitate per motum raptum primi mobilis agitantur, vt viginti quatuor horarum spatio suum cursum cõficiant. Ita similiter si Beatiss. virginem secundùm se concipiamus, eam tenerimam & delicatam inuenimus; At si primum motorem totius vniuersi, ac creaturarum molitorem, quem suis viscerib. gestabat perpendamus, non mirabimur, si tenellam virginem per môtana properantem conspiciamus. Ideò Esaias cap. 8. loquens de filio Dei in hunc mundum aduentante, sic ait. *Voca nomen eius, Accelera: spolia detrahete festina pradari. Quia antequam sciat puer vocare patrem suum & matrem suam, auferetur fortitudo Damasci, & spolia Samariae coram Rege Assyriorum.* Propheta sanctus Filium Dei hoc nomine vocat; *Accelera;* quia priùsq̃quam patrem aut matrem vocitare possit, fortiores Samariæ deuincet ac superabit. Vocat etiam tali titulo, quia antequam scientiã experimentalis

Y 2   patrem

patrem aut matrem agnosceret, suum amicum Baptistam etiam in vterolatentem sanctificare, & prophetæ spiritum ei communicare poterit! Quàm celeri cursu Deus noster ad sanctificationem hominis properat! *Ecce venit iste saliens in montibus, transfiliens colles. Cant. 2.* Quo suprema Maiestas tam citò festinat, saliens in montibus & transfiliens colles? Non aliud quàm ad reparationem & sanctificationem hominis executioni mandandam, idè celeriter progreditur, & eadem celeritate suam sanctissimam matrem per montana secum ducit. Sicut enim Deo iucundissimū est hominibus benefacere: ita etiam beatiss. virgini longè gratissimum; Idè Ecclesia eam collum appellat. *Collum tuum sicut monile. Cant. 1.* Quemadmodum enim collum corpus cum capite vnit ac copulat; ita Maria sanctissima peccatores cum Christo strictissimo amicitie vinculo coniungit. Imò eo ipso quòd supremam matris DEI dignitatem acceptavit, se etiam in peccatorum matrè lubentissimè insinuauit. quod aperte in sanctificatione Baptistæ cōprobatum reperimus. Quàmprimū enim Incarnationi consensit, cum festinatione in reparationem & iustificationem illius properauit. Est planè Beatissi. virgo pulcherrima illa Esther, quæ veniam pro suo populo adeptæ est; Et altera Rebecca, quæ benedictionem pro minori filio, qui

peccatorem representabat, obtinuit. Ad hoc ergò cum festinatione per montana conscendit, vt peccatores iustificaret, & suo conditori conciliaret. *Abijt cum festinatione.* His verbis proprietates quædam & conditio iustorum aperitur. Iusti enim cum sint filii Dei, propriam Dei conditionem & affectiones imitantur, sicut & mundani homines dæmoni in suis actionib⁹ assimilari cupiunt, quia per peccata in dæmonis filios adoptantur. *Quod natum est ex carne, caro est. & quod natum est ex spiritu, spiritus est. Ioan. 3.* Quemadmodum enim leo, aut equus aliū sibi similem in natura & affectionibus generat: ita similiter turpis & carnalis homo non nisi turpitudinem & sensualitatem generat, nequè de alijs cogitat, etiam si gaudia cœlestia illi proponantur; ad eum modum, quo, si equo præstantissima femula, gallinas aut perdicæ apponeret, illis spretis proprium pabulum amplecteretur, ita sensualis nihil præter turpitudinem percipit, omnia alia execratur & fastidit. *Animalis homo non percipit ea, quæ Dei sunt. spiritualis autem omnia dijudicat. 1. Corinth. 2.* Iusti verò & spirituales homines, cum Dei conditiones ac proprietates assequantur, ea quæ Dei sunt, hereditario iure sibi vendicant: sicut enim Deus fortis, iustus, ac mundissimus est, eadem fortitudine, iustitiâ ac munditiâ pollent. Inter alias affectiones & con-

& conditiones, quæ in Deo erga hominem animaduertimus, hæc est præcipua, quæ illius bonitatem & maximū amorem erga hominem demonstrat. Cū enim hominibus beneficia confert, non ea lento pede, sed festinanter ac prope rato cursu largitur, in puniendo verò graui ac tardissimo passu incedens, suam indignationem exequitur ac manifestat; Quod ex sacris litteris apertè comprobari potest. Cū enim primi nostri parentes peccauissent, non statim diuinam ultionem experti sunt, sed ad aurā post meridiem tardo & quasi plumbeo pede ad eos aduentauit: Eodem passu ad puniendos Sodomitas progressus est. *Descendam & videbo, vtrum clamorem qui venit ad me, opere compleuerint. Gen. 18.* Quibus verbis simulat se peccata Sodomitarum nō animaduertisse, & in illorū punitione ita tardè incesit, vt prius Abrahamum & Ieremiam sollicitauerit, ne forsitan orationibus iustam vindictam impedirent. *Nec assumas pro eis laudem & orationem: Et non obsitas mihi, quia non exaudiam. Ier. 7.* Similiter in creatione vniuersi hoc apertè ostensum est; totam enim hanc mundi machinam vnico momento propter hominem molitus est; sed in illius denastatione propter hominum peccata, per multorum temporum spatia detentus fuit. *Ego sum Deus Zelotes vindicans iniquitatem patrum in filios vsque ad terti-*

am & quartam generationem. & faciens misericordiā in millia hominū, qui diligūt me. Exod. 20. Vbi misericordia diuina ad millia hominū, hoc est, ad infinitos homines, vindicta verò tantū vsque ad tertiam & quartam generationem extenditur. Verū vt hoc accuratius perpendamus, notandus est; currus ille Ezechieli propheta in diuina visione demonstratus, quæ illa quatuor mysteriosa animalia versus firmamentū velocissimè trahebant *cap. 2.* Sanctus Gregorius prædictum currum secundum Dei aduentum ad iudicandos; & puniendos peccatores intelligit; qui congruè ad nostrum propositum per currum representatur: Quia currus antequam ad nos aduenerit; prius cit cum volutis rotis maximum strepitum excitat, in quo lenta & morosa punitio peccatoris demonstratur; neque enim Deus primo quasi impetu facto peccatores opprimit, sed potius vt vindictam differat, & peccatores præmoneat, strepitum excitat, vt ad se reuersi, suam punitionem effugiant. *Stridebo super eos sicut stridet plaustrum onustum feno. Amos 2.* Egregiè planè his verbis nostra doctrina exponitur ac illustratur. Rustici enim cū ex pratis redeunt, & suos currus feno implent & aduehant, lentè suis equis incedentes, stridente plaustro omnes concitant ac perturbant. Ided vindicta Dei erga peccatores cū tarda sit, rectè per

currum prius stridentem indicatur. Maiori tamē ponderatione dignum est id, quod Sanctus Propheta in pedibus illorum animalium, qui trahabant currum, animaduertit. *Et pedes eorum pedes recti, & planta pedis eorum, sicut planta pedis vituli. Ezech. 1.* Septuaginta Interpretes sic vertunt. *Pedes eorum pedes alati, & planta pedis eorum, sicut planta pedis vituli.* Imprimis pedes illorum vt pedes vituli, non vt equi, aut alterius velocioris animantis apparebant; vt vltionis diuinæ tarditas manifestius ostendatur, non enim veloci ac celeri cursu, sed bouis aut vituli gressibus incedens, in peccatores inuehitur. *Sicut planta pedis vituli.* Deinde non sine mysterio hos animalium pedes alatos septuaginta interpretes nuncuparunt. Forsitan quia Cherubini speciem prædicta animalia referebant, vt indicat sacra scriptura, & idem ad vituli pedes alas gestantes, suā velocitate tanquam diuinæ iustitiæ internuncii monebāt, ac indicabant tarditatem diuini iudicii, antiquæ vitæ reformatione, & vitiorum extirpatione præueniendam esse, ne forsitan diuinæ iustitiæ curru mortales deprehensi illo oppressi occumberemus. *Non sic incedit Deus cum se nostrum benefactorem ostendit, sed festinanter beneficia hominibus concedit;* Idem cum Christus Saluator noster Zacheo benefacere voluit, sic eū alloquutus est.

Zachee festinans descēde: Luc. 19. Et iudæ proditori in proditione prope-ranti dixit. *Quod facis, fac citius. Io-ann. 13.* Ac si apertius diceret. Iudæ, etiamsi in tui Magistri venditione ita festines, ego tamen pro empti-one & redemptione tua citius pro-pero; idem Christus Redemptor nos-ter interrogatus a pontifice respon-dere noluit, ne forsitan humani ge-neris salutem diu desideratam, & ab ipso ex animo concupitam retar-daret: propterea hodiernā luce mun-dum ingrediens, festinanter officium redemptoris, & primò circa Io-annem exequitur. *Abiit cum festinatio-ne.* Ex hoc primo redēptionis nostri Saluatoris fructu, maximus Christi erga Baptistam amor ortum ha-buit, in illo enim primus fructus & primitiæ redemptionis splendidissi-mè micarunt. Idem Assuerus præcæteris sui regni ciuitatibus Susam diligebat, & singulis annis in ipsa splendidiora cōuiuia celebrabat, nō ob aliam causam, nisi quia suo regno & principatui initium dederat. Da-uid etiam erga ciuitatem Sion, quam peculiari amoris signo suam nuncupabat, summopere afficiebatur, quia illam ante alias occuparat, idem sacram testamenti arcam in illa de-posuit, vt tantis illustrata bonis, cele-bris haberetur. Primam ergo ciui-tatem, quam Christus in hoc sæculi regno, triumphali pompā obtinuit, hæc fuit sanctissima Baptistæ anima, idem

ideo præ cæteris dilexit & præcipuis fauoribus profecutus est. *Et salutavit Elisabeth.* Hic elucet & aperitur maxima Beatiss. Ioannis prærogatiua, & Dei erga ipsum ardentissimus amor; neq; enim solùm Beatiss. virgo, sed etiã ipse Deus, quem suis viscerib. inclusum gestabat, Baptistã visitauit. Statim atque supremus huius vniuersi artifex & dominus ex cælestibus palatiis in hæc terrarum sola descendit, Ioannem etiã in vtero latentem quærit ac visitat, quod factum ardentissimum Dei amorem indicat. Si enim Rex aut Imperator ciuitatem aliquam accederet, & statim ex equo descendens quendam illius ciuitatis nobilẽ visitaret, hoc maximum amorem & fauorem manifestaret, & multò maiorem imperator ostenderet, si pedibus laborans læticam vel currum peteret, vt ipsum in propria persona salutaret. Hoc ergò Deus in fauoris & amoris indicium cum Ioanne præstitit, ex cælestibus enim palatiis descendens, per postam quasi ad illius domũ properauit vt eũ visitaret, & cum pedes illum conuenire non posset, vtero Beatissimæ virginis tanquam curru & splendidissima carruca usus est, vt sic illum salutaret. *Et exultauit in gaudio infans in vtero eius.* Quamprimùm Beatissima Virgo salutauit Elisabeth, illius, ac Verbi Diuini aduentum Baptistã perſentiens, in vtero exultauit; Ita enim effica-

cia fuerunt verba salutationis, vt secum vim & operationem diuinam afferentes, maternum vterum, & infantis etiã in vtero latentis aures penetrauerint, ac illius animam ab originali culpa emundauerint; Ideò exultat infantulus, & ad Beatissimæ Mariæ sonitum ita lepidè & gratiosè saltat, quòd Elisabeth maximo gaudio impleuerit, & ad tales exaltationis voces concitauerit. *Exultauit in gaudio infans in vtero meo.* Quibus verbis Euangelista effectum indicat, qui in homine, cui remittitur culpa, reperiri debet. *Exultauit in gaudio infans in vtero meo.* Quemadmodum enim de nulla alia re magis contristandũ est quàm de culpa mortali: Ita de nulla alia magis gaudendum, quàm de reparatione diuina per gratiam, cum homo ad pristinã Dei amicitiam reuocatur. *Reliquum est vt qui habent vxores tanquam non habentes sint, & qui sicut tanquam non sicut.* 1. Cor. 7. Nulla enim rerum temporalium iactura nostrum animum perturbare & contristare debet, sed sola Dei offensa lugenda & deploranda est, vt sic gratiã diuinã per dolorem in præſenti seculo acquisitã, postea gloriã in futuro digni inueniamur. Quã mihi & vobis concedat author gratiæ & gloriæ
I E S V S benedictus in omne ævum. Amen.

Sermo

Sermo tertius.

PRO SALVTATIONE
Angelica.

Celebrat hodiè nostra mater Ecclesia visitationem Beatiss. virginis, longè sanè diuersam ab ea quæ à virginib. huius tēporis fieri consuevit; ista enim non ex charitate aut animi gratitudine, sed potiùs ex vanitate, ad vestitus superbiam, fucatam pulchritudinem, ac capillorum ementitos colores ostendendum, fiunt. In hac igitur Beatissimæ virginis honestissima visitatione quatuor personæ introducuntur, quibus in toto vniuerso nullæ excellentiores, aut maioris autoritatis inuētæ fuerunt. Duæ priores sanctissima Maria & Elisabèth extitère, inter quas hodierna visitatio facta fuit; Maria absque vlla sœ virginitatis iactura Dei etiã præstantissima mater extitit, ex quo infinitã dignitatem & excellentiam sibi comparauit. Elisabèth verò sterilis & iam senio confecta Baptistam cōcipiens, præstantiorem nostri sæculi hominem in lucem edidit. Aliæ duæ personæ in-

fantes fuerunt, ita tamen rari & prodigiosi, vt vnus illorum nunquam infantiles mores induerit; quia ab instanti sœ conceptionis plenum ac perfectum vsum rationis tenuit; aliustamen per sex tantùm menses se vt infantem gessit. In hac visitatione noua ac inaudita geruntur; isti enim infantes adhuc intra matris vterum conclusi, sibi inuicem per signa loquuntur, & puer Iesus sœ infinitæ potentie indicia manifestè ostendit, cum alium puerum & iustū, & prophetam reddat. Præterea rem nostro sæculo rarissimam in hac Salutatione inuenimus: Duæ enim illusterrime ac nobilissimæ matronæ mutuis officiis se ipsas inuitant, ac in vrbantate excedere conantur, quod nostris temporibus, quibus superbia in tantum excreuit, inauditum est. Tandem omnibus prædictis mysteriis Zacharias obmutescit, forsitan vt insinuaretur tanta esse hodierna salutationis mysteria, vt linguã humanã proclamari non possint, cœlestem ergò linguã hoc breui temporis spatio postulemus. Dicnetes, Aue Maria.

*Exurgens Maria abiit
in montana cum festinatione Luc. 1.*

EXcellentia & laudes, quæ de aliquo proferri ac prædicari solent,
suum

S. CODRATUS

MARTYR.

10. Martii.

Fuga sæculi.

Si vis habere ministeria Angelorum, fuge consortia sæculi, & tentationibus resiste Diaboli. Renuat consolari anima tua in aliis, si vis in DEI memoriâ delectari. S. Bern, serm. 4. in Psal. Qui habitat.

Ora pro concipientibus bona desideria, et Adm & D.

Henrico Fuge

ELOGIUM

S. CODRATI.

Adeste, & aures advertite, qui Matrem, qui ube-

ra Mattis, & sinum clamatis
molliculi : suum etiam Superis
lac est. Matrem CODRATUS
in cunis amisit; neque tamen
non molliter est educatus.
Etenim nube miraculosâ
implicitum Numen fovit, &
Ambrosiâ, scilicet, enutrivit
delicatum. O pluribus, Cæli,
hanc instillate, plures ut
CODRATOS habeamus! Nimirum
à cælo lætatus cælum sapuit,
cælum spiravit CODRATUS,
& cæli amore, etsi medicus
aliorum prolongaret, suam
ipse tamen vitam, imò
mortem, contempsit. Ecce enim
verberant crudelem in morem
CODRATUM tortores. Aërem,
non CODRATUM

verberant. Nunc minas Jason
Praefectus , nunc blanditias
ingerit & promissa. Surdus est
Martyr. Raptatur cum sociis
ad supplicii locum. Adepulum
ire sibi visi sunt ; atque ut sci-
res , quanto gaudio imbuti,
cum cantu ivère , & illo, si Ju-
dices vel Caelitum aures ro-
gâsles , longè suavissimo. Jam
verò cùm capite sunt truncari,
gaudio demum diceret exsi-
luisse. Terra quoque applau-
dens, eo in loco, quem sangui-
ne pinxerunt , fontem reddi-
dit ; sed qui Christianorum,
pro Christo mori volentium,
non pelleret , sed accenderet
sitim. *Ex Surio.*

S. CODRATE,
ora pro nobis.

ORATIO.

EXaudi quæsumus, Domi-
ne, supplicum preces, &
devoto tibi pectore famulan-
tes perpetuâ defensione cu-
stodi; ut nullis perturbationi-
bus impediti, liberam servi-
tutem tuis semper exhibea-
mus obsequiis. Per Domi-
num,

suum valorem & auctoritatem ex persona eas proclamante sortiuntur, & dum ista præstantior ac excellentior fuerit, ipsæ quoque laudes præstantiores erunt, quia, vt Hispanus Orator rectè asseruit, verba ex proferente suum valorem & auctoritatem accipiunt, idè dicebat Seneca. *Turpe est laudari à turpibus.* Hinc Alexander cùm quadam die Achillis sepulchrum visitaret, sic exclamauit. Inuideo tibi inuictissime ac felicissime iuuenis, cùm ita fortunatus extiteris, vt viuens Patroclum amicum sortitus fueris, & post mortem ad tua egestia facinora proclamanda Homero merito potus sis. Idem de Beatiss. Baptista exclamare possum⁹, cū ita fortunatus fuerit, ut pro suis laudibus proclamandis & extollèdis totius orbis præstantioribus & maioris auctoritatis personis potius fuerit. Primus qui illius laudes proclamauit, Archangelus Gabriel fuit, idem qui felicissima Dominicę Incarnationis nūtia mundo detulit; iste postquam in essentia diuina vniuersas Baptistę prærogatiuas conspexit, Zacharię parenti suo, etiam ante Ioannis conceptionem enarrauit: Et quia Zacharias Archangelo fidem non præstitit, sic Deo permittente per nouem menses obmutuit, vt ipse incredulis prærogatiuarū Ioannis ppetud in exemplum proponeretur. Secundus qui Baptistę laudes prædicauit fuit ipse filius Dei, qui quadam die

ex professo illius laudes profundissimā quadam concione proclamauit, quod sanè maxima ponderatione dignum est, Quia Christus Saluator noster tantum triginta & tribus annis inter mortales commoratus fuit, trib⁹ verò salutis nostrę doctrinam evulgauit, his tamen laudum Baptistę obliuisci noluit, sed certam horam sibi elegit, vt S. Ioannis excellentias toti mundo denuntiaret, etiam si ad alia secretiora mysteria manifestanda in hæc terrarum sola descendisset. Nec Christus aliquando ipsi loquutus est, aut ipsius nomen vsurpauit, nisi eius personam extollens & ad cælum vsque eximiis laudibus efferens, ac tandem sermonem his verbis absoluit. *Inter natos mulierum non surrexit maior Ioanne Baptista.* Matth. 11. Tertio qui Ioannis laudes prædicarunt, quatuor Evangelistę extiterunt, & hæc prærogatiua inter præcipuas illius excellentias annumeranda est, quòd videlicet eius historia & præclarę illius virtutes ex Euangelio colligantur, non ex aliis authoribus vel originalibus, sed ex solo Euangelio deprecanda sunt: Balsamus iste diuinus ex quatuor illius fontibus, nempe Evangelistis emanare debet, qui omnes à laudibus præcursoris Euangelii historiam exorti sunt, in quo maximam prudentiam, ex peculiari Spiritus Sancti directione manifestarunt. Domus enim præcipuæ, quæ

Z

ad

ad Principum & illustrium virorum habitationem eriguntur, semper externis, & specialiter in ingressu domus pulcherrimè elaborantur, iam erectis marmoreis columnis, Principum stematibus depictis, quia ianua, si artificiosè extruatur, totā domum illustrat & splendidissimam reddit. Nam si pro palatio Regis parua quædam ianua erigeretur, tota sanè palatii structura indecora esset, & sine vlla prorsus pulchritudine, ided magnis sumptibus iaspides, marmora, & alii maioris æstimationis lapides ex longinquis partibus aduehuntur, vt ex externa domus magnificentia & apparatu, interna illius præstantia animaduertatur. Hæc ergò ratio Evangelistas sine dubio movit, vt statim in ipso Evangeliorū aditu ac ingressu, Baptistam tanquam totius historię portam pulcherrimè elaboratam proposuerint, ac illius miraculosam conceptionem, parentes, & eorum qualitates, vitam, prædicationem, & mortem accuratè enarrauerint, vt ex mirabili huius splendidissimæ portæ structura, internæ dōus præstantiam agnosceremus; ex magnitudine enim & nobilitate servorum, ac illustri comitatu, altitudo & excellentia Domini apertè manifestatur. Ex Baptistâ ergò, quem tanquam Deum & Messiam venerabantur, Evangelii amplitudo, & illius auctoris excellentia demonstratur, ided Evangelis-

ta suam historiam à laudibus Ioannis exorsi fuerunt. Hæc sanè est vna ex præcipuis Baptistæ prerogatiuis, quòd scilicet pro suarum virtutum præconibus eisdem vtatur, quibus Christus vsus fuit. Quare in hac concione nihil ex meo adducam, solùm ea, quæ ab Evangelistis dicuntur, fideliter referam, quia illi soli huius creatura præstantiam & excellentiam depingere sciunt. Ad cuius propositum illud Alexandri Magni rectè consonat, cùm publico edicto præcepit, vt nullus nisi Apelles & Lissippus eius effigiem depingere auderet: ita similiter noluit Deus, vt alius præter Evangelistas aut Spiritus Angelicos illius imaginem exprimere aut deducere tentaret, prædicatores verò cortinas tantùm auferunt, vt hæc elegantissima imago ab Angelis iam & Euangelistis depicta, in lucè prodeat. Aut ergo Evangelista: Exurgens autem Maria in diebus illis. Dies isti tempus annuntiationis indicant, cùm Beatissima Maria consensu præstito, celestem Paranympum dimisit, tunc enim contemplationibus diuinis occupata, ac flexis genibus pro tanto beneficio debitas gratias rependens, quæ primùm suæ cognatæ Elisabeth recordata fuit, & quòd filium diuino munere ac miraculosè in senectute concepisset, relicta oratione statim surrexit, & cùm festinatione Iudææ montana

con-

ignoscendum & condonandum destinatus. Præcepit etiam vt ad illius latera constituerentur duo Cherubim, qui suis alis tâquam sedili quoddam ei inseruissent, vt ex tali loco Sacerdoti loqueretur, & populo peccata condonare posset, quod planè hieroglyphicum quoddam fuit, quo Deus nobis apertè indicare voluit, quâ velocitate & agilitate ad remittenda peccata properet; vt enim ex sacra scriptura compertum est, equi quibus Deus insidet sunt Cherubim iuxta illud. *Ascendit super Cherubim. Ps. 17. Qui meritò illi equi nûcupantur propter subtilitatem & agilitatem cogitationum, quibus præditi sunt. Et licet hoc ita sit, adhuc Deus alatos ad latera propitiatorii constitui præcepit, vt suam velocitatem in condonandis peccatis manifestaret; Ideò Deus super propitiatorium sedebat, vt clarè cõstaret, quàm promptus ac celer est ad beneficiendum & delendum hominû peccata. Olim præcepit Deus Esaia, vt diceret Prophetis: *quæ filium peperit. Voca nomen eius; Accelera; detrahere, festina prædari: quia antequam sciat puer vocare patrem suum & matrem suam, auferetur fortitudo Damasci. cap. 8. Hodiè hæc propheta impleta est, cùm puer lelus etiam intra materna viscera inclusus, per postam quasi ac festinanter properet, vt demoni spolia detrahat, animam scilicet Beatissimi Baptistæ, quæ per peccatum origi-**

nale sub potestate illius erat. Hodiè ergò luce antequam puer iste suum patrem ac matrem vocare possit, Damasci fortitudinem euertit, cùm Ioannis peccatum deleuerit; Et hæc est causa, quare Maria sanctissima cum festinatione montana Iudææ conscendit. *Vobiscum loquor, charissimi filii, nonne dolendum ac deplorandum maximè est, quòd Deus noster ita in iustificatione nostra properet ad peccata nostra remittenda, & quòd nos ex proposito & ex professò in nostris sceleribus detineamur, ac si Deo de nostro modo vivendi strictissimam rationem non essemus reddituri? Hoc planè maximum malum est, & Christi lachrymis, quæ super Ierusalem effusæ fuerunt, miserè lugendû ac deplorandum. Aliqui enim peccatores existunt, qui suis sceleribus ita ex professò cohabitât, ac si statum quendam vel matrimonii vel religionis elegissent, qui per totam vitam durat, nec nisi per mortem dissolui potest. Cernite animis carnalem peccatorem luxuriæ, ac venereis delectationibus editum priùs senectute confectum, quàm lasciuia & turpitudine factum. *Nostri etiam sæculi mercatores cõtemplemini, qui si alienis bonis, quibus tanquam propriis vtuntur, spoliandi essent, cornicem imitarentur, quæ alienis plumis vestita, & ab aliis aibus quibus detraxerat spoliatâ, tandem nuda remanet, prætereò**

tereo nobiles iuvenes huius temporis prorsus effeminatos, qui intortis crinibus ac prolixâ cæsarie incedentes, virilem in fœmineam naturam comutârunt. Alios silentio prætermitto detractores planè ac irrifores, qui in sceleribus jam diù detenti ac volutati cœlorum cursus metuntur. O miseri Pharaones ita sceleribus vestris inhaerentes, vt neque etiam ranis vexati, vocem Moysi auscultare velitis, semper pœnitentiâ de die in diè protrahentes. *Hodie si vocẽ eius audieritis, nolite obdurare corda vestra* ps. 94. *Exurgens Maria abiit.* Notanda sunt illa verba *Exurgens Maria*, quæ mysteriis referta sunt, indicant enim Mariam sanctissimã ad supremam altitudinem eleuatam fuisse. Maria exurgit, & Deus ex cœlestibus palatiis descendit, ipsa in montana conscendit, & Verbum Diuinum in maternum vterum deprimitur, ita hoc perpendit sanctus Augustinus. *Tu ad liberandum suscepturus hominẽ, non horruisti virginis vterum.* Et ponderatione sanè dignissimũ est, quòd ipse gloriæ & Angelorum Rex vt hominem à culpa liberaret, ita se ipsum deiecerit, vt naturam nostram induens, virginis vterũ non horruerit. Sed mirandum non est, quia virgineus Mariæ sanctissimæ vterus cœlestis quidam paradísus erat, in terra nostra plantatus; quare si Angelorum supremus Dominus in hæc terrarum sola descensus erat, nullus

locus honestior, ac tantã maiestate dignior præparari potuit. Duo olim, quæ de altiss. Deo dicebantur, mysteriũ incarnationis creditu difficilè reddebant, imprimis quòd Deus ascendere non potest; quia si ascenderet, iam aliquid Deo altiùs reperiretur. Secundò, quòd descendere non possit; quia si descenderet, iam aliquid suæ authoritatis ac supremæ magnitudinis amitteret; hæc igitur in præfenti festiuitate conueniunt, & facillè percipiuntur. Deus enim absque vlla suæ infinitæ Maiestatis iactura in vterum virginis descendens, verus homo effectus est, ex quo postea Maria sanctissima ad infinitam Matris Dei dignitatem euecta est, & hoc insinuât relata Euangelii verba. *Exurgens Maria*, quæ in mystico sensu denotant Beatissimam virginem ante supremam Matris Dei dignitatem acceptam inter alias creaturas sedisse, postea verò in Matrem Dei exaltatã. *Exurgens Maria abiit in montana.* Id est, suprã omnes creaturas ad superiorem lineam ac montes altissimos eleuata est: Idèd forsitan Elisabeth eam beatã appellauit, quia infinita Matris Dei dignitate decorata, iam altiorem lineam & statum inter creaturas sortitur. Beata planè nuncupanda est, quæ enim maior beatitudo, quàm in veram Dei Matrem eligi & exaltari? Hanc dignitatem infinitam vocat Doctor Angelicus, quia ex Verbo Diuino ad

Z ;

quod

quod terminatur, infinitatem quantum sortitur, Et addit Doctor sanctus, meliorem matrem nec dari, nec excogitari posse, cum Filius Diuinus, quem maternitas ista respicit, omnes creaturas infinitè antecellat. Perpendite quæso modò profundam humilitatem Beatiss. Mariæ, quæ cum ad tantam dignitatem & honorem euecta esset, & illius uerterus in aula cælestem commutatus fuisset (ubi enim Rex assistit, ibi tota aula commoratur) ut constat, cum Reges paruum etiam oppidum ingrediuntur, Magnates & Principes eos comitantur, consiliarij & legati sequuntur, ubi, si opus est, grauissima regni negotia pertractant, aulici etiam splendidissimis vestibus incedentes, Regis potentiam ostentant: Ita accidisse existimandum est, cum vnigenitus Dei filius ex sinu patris in virginis utero, tanquam in cælum empyreum descendit, quem absque dubio tota cælestis curia comitata est, ibi totius orbis grauissima negotia decisa & definita sunt, Quæ omnia licet cognita fuissent à Beatiss. virgine, ita tamen humilis erât, ut exurgens cum festinatione uisitare Elisabeth. Hæc est differentia inter huius sæculi magnates & inter iustos, qui coram Deo Principes sunt. Illi enim nulli fixo fundamento nituntur, quamprimum evanescent, & superbiâ elati incommunicabiles & inhumani fiunt, sicut ille iudex, de quo meminit Lucas

cap. 26. quem, cum vidua quædam conuenisset, ut iustitiam exposceret, vix eam audire dignatus est, quia ut ille de se ipso affirmavit, nec Deum timebat, nec homines verebatur, ita iudex iste etiam parui momenti dignitate obtentâ superbiebat. Eadem superbiâ intumuit Pharaos, cum Moyses & Aaron ex parte Dei eum conuenirent in eadem postulantes, ut populum dimitteret ad sacrificandum, tunc enim elato spiritu sic eos affatus est. *Quis est Dominus ut audiam vocem eius, & dimittam Israel? Nescio Dominum Israel, non dimittam.* Exod. 5. Ac si diceret. Neminem tanquam superiorem recognosco, ego sum supremus Dominus à nemine in meo regno dependens. *Quis est Dominus ut audiam vocem eius? Non dimittam Israel.* Huius conditionis sunt huius sæculi Magnates, superbiâ & vanitate in suum conditorem insultantes, Non sic primates & principes à Deo constituti, sicut David, qui indignum se existimans ut Saulis gener fieret, sic aiebat. *Quis sum ego, aut quæ est vita mea, aut cognatio patris mei in Israel, ut siam gener Regis?* 1. Reg. 18. Sanctus Propheta in hoc matrimonio cum filia Saulis contrahendo, se ipsum considerauit ac humiliter circumspexit, & dixit. *Quis sum ego, & quæ est cognatio patris mei, ut siam gener Regis?* ac si apertius diceret. Nullam in me præstantiam animaduerto ratione cuius tanto honore affici possim. Vterquè erat Rex & pharaos

rao & David. sed **S.** Propheta Dei manibus, nutu ac voluntate ad regiam dignitatem euectus fuit, idem tam humiliter de se sentiebat, ita ut sapius coram Deo, cui internæ cogitationes patent, dicere auderet. *Domine non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei* &c. Ps. 130. Quibus verbis fitebatur neque regia dignitate sublimatum, aut tot triumphorum trophæis, vel partis ab hostibus clarissimis victoriis, ita superbiam euauisse, ut suos aliquando despexerit. Hæc interna animi demissio etiam in prudentissima Abigail clarissime enituit, cui cum nunciaretur, Regem velle eam in matrimonium ducere, ipsa tanto honore indignam se existimans, humiliter respondit, se non illius sponsam, sed ancillam fore, ut pedes suorum seruorum lavaret, & propriis manibus abstergeret. Ita igitur B. Virgo, etiam si infinitam matris Dei dignitatem & excellentissimis gratiarum donis exornata esset, admodum humilem se ostendit, ut per motam cum festinatione concenderit ad seruiendum & salutandum Elisabeth, quæ Zachariæ domum ingressa, ipsa primo suam cognatam salutauit. Hoc plane factum vanitatem huius sæculi funditus evertit; Solent enim nobiles & illustres viri, vel qui in aliqua dignitate constituti sunt, ita suis titulis superbire, ut non prius aliquem salutent, quam ab illo salutentur, etiam si iuiores existant, sed ista non verum, sed confictam nobilitate dotati sunt, quia illustres viri animaduertentes,

honorem in honorante situm esse, urbanitatis officiis ceteros, præcipue seniores præcedere tenentur. *Corinthiano capite consurge. Leuit. 19.* Sic Beata Virgo etiam si domina, officio tamen humanitatis seniore cognatam præuenit. *Et salutauit Elisabeth.* Non quidem gentiliu more manus aut pedes osculata est, sed humanissimam salutationem eam charitatiue salutauit. *Dominus tecum.* Quo exemplo & profana nostri temporis salutationes, & superba nobilitati faminarum ceruices deprimuntur ac humiliantur, quæ suam nobilitatem iactitantes, urbanitatis officiis præueniri volunt. *Intrauit domum Zachariæ.* Domum etiam Elisabeth ingressa est, quia domus illa ad Zachariam pertinebat, sit tamen metio solius Zachariæ, quia vir totius familiæ caput est, & ad illum deus regimen spectat. Animaduertitio tamen dignum est, quod in hac visitatione domus Zachariæ mærore simul ac gaudio impleatur; gaudio quidem ex Baptiste conceptione, & ex noua in vtero sanctificatione, tristitia vero, quia Zacharias obmutuit. Hic modus agendi aperitur, quo Deus suos amicos in hac vita tractare solet, gaudium enim cum mærore iuxta huiusmodi constitutionem permiscet. In illo enim neque poena tantum, aliam infernus esset, neque sola gaudia inueniuntur, cum hæc pro celesti gloria seruetur, omnia ergo in hoc sæculo permixta sunt, & sic a Deo suis amicis conferuntur, idem in domo Zachariæ in qua amici habitabant.

ma-

mala cū bonis permiscuntur. Et factū est vt audivit salutationē Mariæ Elisabeth, exultavit in gaudio infans in vtero eius. Verba quibus Beatissima Virgo salutavit Elisabeth ita efficacia fuerunt, vt secum Spiritum Diuinū duxerint, ac statim suam operationem sortita fuerint, etiam per materni vteri penetrationem vsque ad locū, vbi sanctis. Baptista peccato originali inuolutus detinebatur pvenierint, vbi postquā verba salutationis audivit, nouā quadā exultatione ac spiritu comotus, intra materna viscera saltare cepit. In quo impletum est id, quod ab Angelo de Ioanne prænunciatum erat, scilicet ab vtero matris suæ Spiritu Sancto replendum fore. Magnum sanè Baptiste priuilegium! Deus enim vt eum à culpa originali sanaret, non expectauit vt ab vtero matris egrederetur, sed intra materna viscera per gratiam sanctificantem à culpa originali curauit. Christus Salvator noster nostrarum animarum medicus extitit, & propter hoc in mundū venit: Hæc ergo fuit magnitudo & excellentia Baptiste, quod inter omnes infirmos primus extitit, quem Christus in hoc mundo sanauit, idè in illo præstantiam expertam suæ artis ostentauit. Si aliquis famosus & egregius medicus de nouo ad aliquam ciuitatem adventaret, & præcipuus illius ciuitatis proponeretur, vt in eo suæ artis peritiam ostenderet, absq;

dubiototis viribus eum sanare cōaretur, vt sic suum nomen celebraret, ac famam longè latèque diffunderet: Sic Christo nostrorum animorum peritissimo medico contigit. Nam cū primò hanc mundi machinam ingressus est, præcipuus inter pueros homines ei propositus fuit, vt in eo curando suæ artis peritiam manifestaret, quem sanè tanto ingenio & eruditione curauit, vt antequam hac externa luce frueretur, interna gratiæ luce potitus fuerit. Hortulani vt fructus citius maturescant, aqua calidā arborum radices irrigare solent: Beat. Ioannes fructus ac diuina arbor fuit, plantata tamen in in sterili & infæcunda terra S. Elisabeth, vt ergo vsus rationis tanquam fructus suauissimus maturesceret, Spiritus Diuini aqua sui pectoris igne calefacta, illius radices irrigandæ erant, idè atbor ista ante tempus vsu rationis accelerato, vberes ac maturos fructus præbuit. Nam in eo statu beneficium sibi præstitum agnouit, quod nusquam alicui sanctorum concessum est. Periti aucupes diuersis modis aues capiunt, iam in aquis, modò in terra retibus deludunt, deinde in aère percutiunt tandem in nido deprædari solent: Sic Christus Dominus auceps diuinus Petrum & Andream in aquis cepit, cūm retia in mare mitterent, Apostulum Paulum humi deprehendit, bonum latronem in aère pendentem

tem Ioannem verò in nido deprædat-
 us est, vbi in domo Domini tâquam
 vnus ex domesticis & fidelioribus a-
 micis destinatus est, nec tamé, etiam-
 si jam vsu rationis valeret, materni
 vteri nidum de reliquit, sed ibi ex di-
 uina dispositione permansit, vt me-
 liùs rebus diuinis instrueretur, ad eũ
 modum, quo curiosi auicularum in-
 structores efficere solent, cum auic-
 ulas instruunt, in caueis enim iuxta
 alias eiusdẽ speciei reponunt, vt sic
 aliarum cantum meliùs imitentur.
Exultauit in gaudio infans in vtero meo.
 Sanctissimus Ioannes propter duo
 in vtero materno exultauit. Primò,
 quia à peccato originali liberatus fu-
 it, nihil enim in mundo iucundius
 excogitari potest, quàm pax & tran-
 quillitas animi, quâ potitur homo,
 cum à peccato liberatur: E contra in
 peccatore nulla vera lætitia reperiri
 potest, quia stimuli conscientie ita
 vrgent, vt tanquam vultures viscera
 arrodant ac deuaſtent, vt in Cain a-
 pertum fuit, qui præ matore & tristi-
 tia vix cælum intueri audebat, *Qua-
 re concidit vultus tuus? Genes. 4.* Et id
 apertè sibi accidisse testatur Prophe-
 ta sanctus, cum in peccatis detinere-
 tur. *Miser factus sum, & curuatus vs-
 que in finem, tota die contristatus in-
 grediebar. Psalm. 37.* Postèa verò cum
 gratiam postularet, eam sub nomine
 lætitiæ deprecabatur. *Redde mihi læ-
 ritiam salutaris tui. Psalm. 50.* Quia sola
 gratia animam nostram quietat, &

verâ letitiâ replet. Secundò exulta-
 uit in vtero, quia Deum nostrâ mor-
 talitate indutum, quod tantoperè
 propheta desiderabant, oculis diuino
 Spiritu illustratis aspexit. *Abraham
 exultauit vt videret diem meũ. Ioann. 8.*
 Sed non sicut sanctus Baptista Incar-
 nationis diem vidit; Iste enim per-
 spicaci visu maternum etiam vterum
 penetrans, corpus Christi in minima
 & imperceptibili fermè quantitate
 nituitus est. *Hic venit in testimonium,
 vt testimonium per hiberet de lumine,
 vt omnes crederent per illum. Ioann. ca-
 pite 1.* Vt mediâ fide charitate infor-
 mata, omnes credentes gratiam ac-
 quiramus in præſenti, & gloriam in
 futuro, quam mihi & vobis præſtare
 dignetur Iesum Christus. Amen.

NOVVS DI-
 scursus circa eandem
 festiuitatem.

Va est ista qua ascendit si-
 cut aurora consurgens,
 pulchra vt luna, electa vt
 Sol? &c. Cant. 6. Sapien-
 tissimus Rex Salomon
 hic ad litteram de Ecclesia loquitur,
 sed in mystico sensu non incongruè
 præ-

A 4

prædicta verba juxta sanctorum Patrum explicatione B. Virgini tanquã præcipuo membro Ecclesię in præsentii felicitate accommodari possunt. *Qua est ista qua ascendit quasi aurora consurgens?* Ac si apertius diceret. *Qua est ista pulcherrima virgo, quæ hodiernã luce per môtana ludæ tam celeriter ac venustè incedit? Quasi aurora consurgens?* Ad eum fermè modum conscendit, quo aurora progreditur, cū primo diluculo solis radios ac micantem splendorem prænunciat; aurorã enim aduētante, noctis tenebræ fugantur, & vicini solis aduentus apertis indicis demonstratur. Quis, inquit Bernardus, mirabiles lætissimę auroræ effectus, præcipuè cum verū tempus immet, nõ cõsiderat? omnes creaturæ illius jucundissimo aspectu reuiuiscunt, terrestria animalia exultant, & per colles ac valles cursitando internã hilaritatem manifestãt, auiculæ etiam garritu suauissimo aëra cõcrepãtes, modulorũ varietate suauissimum cõ. entum excitãt, prata viuentia diuersis florib. decorata rident, ac odorum fragrãtiã omnium animos recreant & delectant, tandem omnes creaturæ auroræ gratulãtur. *Quasi aurora consurgens.* Ita sanè B. virgo cum montana ludæ conscendit, tanquam altera aurora fulgentissima, totum vniuersum nouo gaudio & tripudio impleuit, vt insinuauit Propheta Dauid. *Lætentur celi, & exultet terra. Psal. 95. Flumina plaudent manu, simul montes*

exultabunt à conspectu Domini. Psal. 97. Quibus verbis Propheta sanctus vniuersalem omnium creaturarum lætitiã ostendit. *Pulchra vt Luna.* Imò pulchrior lunã nuncupanda est: Quia nullo vnquam tempore in illa aliquale culpæ decrementum inuentũ est, sed gratiæ & virtutum maxima incremẽta, quib. omnes simul sanctos, ac beatos Angelos infinito quasi intervallo superauit. *Et rectè quidẽ illius pulchritudo lunæ comparatur;* Quia iste plãeta inter alios, terræ proximior est, ex cuius influentia variã utilitates plantis & arboribus accrescũt. Sic ex Beatiss. virgine, quia nobis proxima est, inter nos, & ex nostris nata, varia commoda, utilitates & maiora beneficia suã intercessione parata, singulis momentis experimur. *Electa vt Sol.* Sol inter ceteros planetas primatum tenet, & est quasi principium lucis, à quo reliqui illuminantur, illustrantur ac nouã lætitiã perfunduntur, idèd in medio eorum ab authore naturæ constitutus est, vt illius virtus & influentia ad omnes extendatur. In hæc etiam inferiora vis & efficacia solis deriuatur, vt corpori effectus in lucem prodeant, quare meritò pater viuentium appellatur. Sic ergò B. Virgo, quæ solis iustitiæ mater extitit, tãquam sol fulgentissimus à Deo electa est, à quo tantã gratiæ lucem sortita fuit, vt inter omnes creaturas, & Dei opera primum locum sibi vendicans, in omnes suã pulchri-

pulchritudinis ac eximii splendoris radiis diffundat, medium etiam locum inter Deum & creaturas obtinet, quia, vt inquit Damascenus, supra se solū Deum habet & infra se quidquid non est Deus. De hac ergo pulcherrima & sanctissima Virgine ait nostrum Euangelium. *Exurgens abiit cum festinatione.* Communis sententia philosophorum est, quod si corpora caelestia non mouerentur, statim viuentium generationes cessarent, quia tunc sol, qui generationum pater est, immobilis persisteret. *Sol & homo generant hominem.* Sol est quasi terra maritus, illius namq; calore & influentiā terra fecundatur, vt maturos fructus producat. Inter alios titulos, qui propriis Beatissimæ Virgini attribui solent, vnus est, & maiori proprietate illi competens, cū cælum nuncupatur. Quia sicut cælum peregrinatum impressio inuincibilis est: Ita hoc empyreum ac crystallinum cælum, Maria nempe sanctissima, nihil terrenum admisit, à quo in gratia & amore distino retardaretur, vt semper sine termino cresceret. Et quemadmodum ex sententia Arist. 2. De gen. textu. 20. cælum ex natura sua non est in-
corruptibile, sed solūm quasi ab extrinseco, quia contrario caret: Ita etiam hæc caelestis Angelorum Regina non erat ex propria natura impeccabilis, sed ex gratia diuina, à qua sanctificata fuit, eo modo, quo possibile erat, &

congruebat, vt purissima & mundissima habitatio Dei existeret. Et sicut cælum suo continuo motu terram fecundat: ita Maria sanctissima, quæ spirituale cælū est, suā intercessione terram nostram fecundat, animabus etenim nostris in necessitatibus præcipuè spiritualib. subsidia abundantissima præstat. Quemadmodum etiam potentia in præsentia suorum obiectorum magis ad proprias operationes excitantur. V. g. visus in colorum præsentia, gustus, cū suauiores cibi proponuntur, auditus, cū concentus & musica percipitur; Et si hoc ita est, verum etiam erit pauperis miseriam, diuitis liberalitatem excitare. Quid ergo hodiernā luce cælum hoc splendidissimum per motum raptum ita festinanter per Iudæam montana duxit, nisi spiritualis Baptistæ necessitas? per culpam enim originalem ligatus Ioannes intra materna viscera detinebatur, idē Maria Sanctissima intra mundissimum vterum authorem gratia gestans, festinanter properat, vt per suam vocem, quā salutauit Elisabeth, tanquā per aquæ diuinæ ductum Baptista à culpa originali liberetur, & consequenter iustificetur. Exultauit in gaudio infans in vtero meo. *Luce capite 1.* Statim atque Baptista vocem Virginis audiuit, intra vterum exultauit. Fuit Sanctissima Maria quodammodo instrumentum con-
iunctum Diuinitatis, quæ per la-

bia & salutationem Mariæ gratiam Joanni communicauit. Et quemadmodum cessante motu cœli, nulla generatio in his inferioribus exerceri potest: Ita similiter sine motu & uisitatione Beatiss. Virginis, quæ cœlum est perlucidum & crystallinum, anima Ioannis sterilis & sine gratiæ fructu permaneret; Olim cum Saul à malo spiritu vexabatur, David tollebat citharam, & percutiebat manu suâ, & resocillabatur Saul, & leuius habebat: recedebat enim ab eo spiritus malus. 1. Reg. cap. 16. Vbi factum hodiernum propriè explicatur. Nam Christus Redemptor noster & uerus Dauid hodiè aliam citharam longè præstantiorem tulit, nempe purissimam Virginem, & manu suâ percutiens, uerba salutationis suauissimè resonantia protulit, quibus peccatum originale Baptistæ, quod erat illius malus spiritus, fugauit. Et resocillabatur Saul. Tunc infans à peccati uinculis solutus, præ gaudio exultauit in utero materno. Exultauit in gaudio infans in utero meo. Auctori huius gratias agens, & Virgini etiam tanquam instrumento, quo medio tantum bonum illi communicatum fuit. Hodiè verificatur id, quod Spiritus Sanctus nomine Beatiss. Virginis decantat Eccles. 24. Ego sicut aqua ductus exiui de paradiso: Dixi, rigabo hortum meum plantationum, & inebriabo prati mei fructum. O sanctissima & purissima Virgo, ex quonam

paradiso egressa es ad hortum plantationum irrigandum? Non ex alio planè quàm ex tui cubiculi & oratorii secretissimo silentio, ubi diuinis ac profundissimis contemplationibus circa mysterium Incarnationis detenta eras, ad uisitationem hodiernam egressa es. Ex hoc ergò silentii loco tanquam aquæ ductus, & aquæ crystallinæ fons perennis, & inexhaustus ad hortum, & illius plantas irrigandas oritur. Hortus iste sanctissima Elisabeth fuit, priores uerò plantæ pulcherrimæ, quæ diuinæ gratiæ pluuiâ floruerunt, potentis sanctissimi Baptistæ extiterunt; omnes enim cœlesti pluuiâ, quæ ex hoc fonte emanauit, illustratæ ac recreatæ fuerunt, quod apertè constat ex medicorum doctrina, Creatura enim dum est in matris utero, ab ea nutritur, alitur ac conseruatur, & ad illius motum mouetur: Cum ergò Beata Elisabeth uirgine eam salutate, Spiritu Sancto repleta fuerit, Baptista etiam ad motum ipsius, id est, nouam infusionem gratiæ exultauit in utero; Quia sanctissimi infantis intellectus fidei cognitione illustratus fuit, & illius uoluntas amore diuino inflammata, memoria diuinis beneficiis gratissima, ac illius anima gratiâ diuinâ decorata fuit. Quod in sensu mystico Beatissima Virgo his uerbis insinuauit. Inebriabo prati mei fructus. Mirabilis planè exaggeratio, quæ indicat se quodam modo

modò suum filium inebriasse, vt filius sua abundantia, charitate, & infinito amore sanctificatione Baptiste operaretur, ad quod præstandum Beatissima Virgo tam à proprio filio, quàm Spiritus Sancto edocta, montana Iudææ cum festinatione confcedit, quia ad hoc venit lux vera, Christus scilicet in mundum, vt dissoluat opera diaboli atq; ipsum devastet & destruat, *Nunc princeps huius mundi eicietur foras. Ioannis 12.* Cuius sanctissima Maria verum instrumentum extitit. Mirandum tamen est, quod hodiè Beatissima Virgo, cum matris, vt inquit Ambrosius, nostræ vitæ exemplar sit, & omnium virtutum disciplina, orationem & contemplationem relinquat, vt hoc officium pietatis erga Ioannem exerceat, præcipuè cum mysterium Incarnationis, cuius profundissimâ meditatione tenebatur, inter omnia excellentissimum ac supremum sit, in cuius consideratione Spiritus Angelici, etiam superioris Hierarchie hærent & stupent. Mirari tamen desistemus, si perpendamus verissimâ doctrinam, quam virorum spiritualium animis firmiter affixam esse vellem. Qui enim oratione aut contemplationem omittit, vt necessitati spirituali proximi subueniat, non ideò Deum relinquit, cui per ardentem contemplationem inhærebat, sed tantùm exercitia & manus commutat, vt vtraque, & actiua &

contemplatiuâ vitâ præemineat. Ita Apostolus Paulus, qui suam conuersationem non in terra, sed in cœlo sitam esse asseuerabat. *Nostra conuersatio in cœlis est. Philip. 3.* Non ideò proximorû necessitates prætermittebat, imò ita se astrictum proximo fatebatur, vt assereret. *Cupio anathema esse pro fratribus meis. Rom. 9.* *Nam etsi Evangelizauero, non est mihi gloria 1. Cor. 9.* Moyses etiam cum in summitate montis Sinai colloquii diuinis detineretur, ex monte descendit, vt populi idolatriam impediret. Quod apertè illa mysteriosa Ezechielis animalia, quibus iusti repræsentabatur, iuxta communem sanctorû Patrum intelligentiam, indicârunt, quæ vndique cõtemplationis oculis plena erant, alas etiam habebant, vt ex terra volatu celeri diuinis considerationibus vsq; ad astra conscenderent. Notat tamen textus diuinus, sub illorum animalium alis duas hominis manus extitisse, quæ ipsas alas sustentabant. *Et manus hominis sub penis eorum in quatuor partibus. cap. 1. Ezech.* Quibus ostendebatur iustum primò in vita actiua & operibus charitatis exercendum, quibus contemplationis pennæ in altum erigantur. Nec existimandum est actiuam vitâ contemplatiuam impedire, sed potius iuuare, vt alæ contèplationis altius eleuetur idèd sub penis animalium manus hominis visebantur, quibus nitentebantur alæ, vt constaret manifestè

contemplatiuam vitam actiuæ inni-
titanquam fundamento. Animad-
uersione tamen dignissimum est in
uisione Ezechielis, quod manus, quæ
sub sanctorum animalium alis existe-
bant, non vrsi, leonis, aut lupi es-
sent, sed hominis. Et manus hominis
sub pennis eorum. Per manus sub alis
existentes, opera charitatis contem-
plationi coniuncta intelliguntur.
Sunt aliqui qui cum D. Paulo con-
templationibus ad tertium usque cæ-
lum conscendunt, sed si eorum ma-
nus attentè conspiciamus, non ho-
minis, sed cati sunt, quibus proximi
honorem & famam lacerant, & to-
taliter auferunt, vel potius vrsi, aut
tigridis, vnico enim aggressu paupe-
rem & pusillum ad vltimas angusti-
as redigunt. Quid de nostri sæculi
mercatoribus proferam, qui sinistra
rotarium gestant, & contemplati-
nibus vacant dexterâ verò manu vl-
nâ vtentes, toties emptores decipi-
unt, quoties mensuram replicent.
Manus istæ nō humana, sed leonina
aut lupina sunt, & quantūcūq; in
altum contemplationib. eleuentur,
semper sanguine plena sunt, & sum-
moperè Deo displicent, vt ipse per E-
saïam his verbis apertè indicauit. Cū
extenderitis manus vestras, avertam
oculos meos à vobis: & cū multipli-
caueritis orationem, non exaudiam:
manus enim vestra sanguine plena sunt.
cap. I. At Beatissima virgo contem-
plationi, opera ardentissimæ chari-

tatis copulauit, idè ex suo oratorio,
vbi diuinis considerationibus vaca-
bat, in montana conscendit vt visi-
taret Elisabeth. Abijt in montana cum
festinatione. Admirandum planè ex-
emplum ad cohibendam fæmina-
rum libertatem, quæ in plateis de-
morantur, & in publico cum viris
turpes etiam sermones miscent, idè
facilè suam honestatem prosterunt;
vt contigit Thamar sorori Absolon,
quæ à Principe Amon oppressa fuit.
Maria verò sanctissima etiam per
montana, vbi virorum conuersatio
rata est, cum festinatione conscen-
dit. Et si hoc à secularibus fæminis
obseruandum est, potiori sanè iure à
religiosis, quæ claustram ingrediun-
tur, obseruari debet, mortuæ enim
mundo, virorum conuersationem
tanquam venenum mortiferum ef-
fugere tenentur. Sed proh dolor a-
liquæ inueniuntur, quæ in nouita-
tu angelicam vitam ducebant, po-
stea verò cū in virtute crescere de-
berent, habenas vitæ religiosæ la-
xant, & vanitati ac eloquentiæ sæcu-
lari student, vt in sæcularium con-
uersatione discretæ ac prudentes in-
ueniantur, quibus cum Paulo ad Ga-
latas 3. dicere possumus, Cum Spiritu
caperitis, nunc carne consummemini?
Vbi est antiqua illa obseruantia, vi-
gili, & ieiunia crebra, quibus aliæ
religiosæ ad virtutem & religionem
excitabantur? Qui nutriebantur in
croceis, amplexati sunt stercorea. Thre-

uorum 4.

notum 4. Inter regiam virtutis purpuram, generosum animum ad virtutem, inter disciplinas continuas, quibus diuinus amor manifestebatur? *Amplexati sunt stercora.* Conuersationes nempè leues, turpia colloquia, amatoria verba, spiritualis dilectionis velo circumtecta, epistolæ, &c. Adolescentibus etiam loquor, qui liberius vanis conuersationibus vacant, & mutuo conspectu delectantur, verba principis Apostolorum perpendant, vt, in quo periculo versentur, agnoscant. 2. Petri 2. *Iustum Loth oppressum a nefandorum iniuria ac luxuriosa conuersatione eripuit, aspectu enim & auditu iustus erat habitans apud eos: qui de die in diem animam iusti iniquis operationibus cruciabant.* Vbi Apostolus Petrus honestatem iusti Loth jam senis, ad solam visus & auditus custodiam reuocat. Quid ergò de illis, qui nec sancti, nec tamè mutua colloquia & conspectum euitant, censendum est? *Exultauit infans in utero meo. Solare horologium nunquam cessat, quia interna acus magnetem tetigit, ratione cuius in fixam cæli stellam*

semper tendit. Hęc fixa stella Deus est, idèd noster animus, præcipuè si diuinæ prædestinationis magnetem tetigerit, nunquam quiescit vsque ad supræmæ beatitudinis consequutionem. *Fecisti nos Domine ad te, & inquirerum est cor nostrum, donec reuertamur ad te S. August.* Ita diuinus Baptista fixam stellam, quæ est lux vera illuminans omnem hominem uentem in hunc mundum, agnoscebat. *Exultauit in utero.* Continuo motu in ipsam tendit; Et duo isti planetæ, Christus & Ioannes se inuicem intentis luminibus conspexerunt, & conuenerunt. Astrologi referunt, quòd si aliquando duo planetæ beneuoli aspectus in cælo conueniant, & inter se coniungantur, mirabiles influentias in inferioribus causant. Hodiernâ luce duo planetæ iucundissimi aspectus inter se conuenère, diuinus nempè sol iustitiæ Christus, & matutina stella Baptista scilicet, felicissima & abundantissima gratiæ tempora nobis promittunt, &c.

DE PV-